

Lydia Hämäläinen o.s. Koskivaara

VANHOJA KARJALAISIAVIISAUKSIA

Pese, tyttö, kynnyksetki, suat valkiapiän sulhasen.

Hyvät hylkiit, huonot pyrkiit, kesk'kertaset ei kelpua.

Viē sie, mie vikisen, tuunha mie puol'mielelläin.

Ei kaik aijakset kelpua vitsakseks.

Miniä tuumua anoppilas: "Paremp' kymmenä kyttyy (miehenveljeä) kui yks naon nappula (miehen sisar). Kyty männyö kyntämiä, mutt nato peräs nalkuttua.

Kylhä sukka suuta antua, ko on varres varrua.

Hiä valehtelluo nii, ett suap suvetkii kykkimiä.

Sitä varte sepäl o pihit, ettei näpit pala. (Äiti voipi seppänä kāskeä lapsiakin työhön, pieniä askareita tekemään.)

Muihen kanssa murrin marrin, kahe kese hakan hekan. (Ei saa rakkautta ja tunteita näyttää muille.)

"Ko leipiä sais", sano puistajaukko, "ainha tiä suu o lihho täymä."

Selkä seitsemän näkkyö, vatsan vaivasen takkie. (Vatsan eli nälän takia on raadettava työtä.)

Nälkästä ei nukuta.

Jos piimiä piisua, ni akoil järki pittiä.

Saunassa kylvetettiin lasta: "Syö russuu, syö ruumenta, pehkuu, pellon olkii älä miä kyläl, kestä koton.

Miehelyän mentyää tytölt jäivät päivälliset unoset, leivän lämpöset ja voin pettäjäiset (kirnusta otettu pesemätön voi).

Eihä kaikk jauhot kelpua talkkunakskua.

Syöp syömäst päästyän, mutt sitt valittua vatsajua.

Viel ne kelpuavat syletynkii lampuan lihat.

Kell o kykkyy, sill o lykkyy ottua leipä vaikk lennost.

Virpoi varpoi tuorieks, tervieks. Miul muna kanastais, voimurikka lehmästäis, kopekka kukkarostais. Vitsat siull, kuostit miull.

Äit, anna miull jamakkamurruu (pümää ja leipää), ripahuta suolua, se tekkyö ruokasammaks.

Varrii kiisselii syyves pittiä puhallella.

Tulis joulu, jott sais yölkii syyvä.

Myö syötii sellast ruokua, minkä nim ol "tulkua huomen takæii".

Isännä askeliet ruokapöyvä höystiä.

Laskiaissaunassa ei saanut puhua eikä nauraa. Niistä seurasi viljelyksille vahinkoa.

Rukkiine leipä pittiä miehen tiell.

Metloi vietii Pietarii, rahhua tul ko jäätä, otit pienet ryypytäkii, ei kivistänt piätä.

Mammai luuli mennee kessiä, ett mie käin manssikassa, mut mie käin melkei joka ilta kyläl tantsimassa.

Manssikka o punane marja ja juuressa pieni lehti.

Vanhapiika kehu äske solmiimuasa avioliittuo: "On ko äiti tekemiä puolaläpäkkiä lauantai-iltan, sauna jälkie."

Siull suattua olla kultane syvän, mutt nii o kovaks keitetyll munalkii.

Sokuri o makijua ja sitä aina söisin, tuhannesta markasta mie vanhan heilan möisin.

Vaikk ois ain vehnästä, mutt ko ei uo sulhasta!

Kiltit lapset syövät sit ko loppuu.

Silmät seisuo piäs ko kiisseli (kaurakiisseli) keittäjäll.

Ko kiisselii lipasua, se o suus, ko rykäsyö, se o pöksyis.

Hutt (huttu) o hupa, vell (velli) vievä, kual (kaali) kaikkii kavalin.

Hospoti pokkua, pojat syävät rokkua, tytöt lappua lientä.

Huttu o hyviä ruokua, mutt vatsall se o vaikijua.

Lesken lempi o ko lämmitetty kalakeittuo.

Kopratakkunua syyves o kiäjet kyynäspäihe ast rasvas.

Jos myllyy männyö ni jauhottuu. (Työmies ei saa pelätä väistämätöntä likaantumista.)

Kantapään kautta

Pieni Lydia Koskivaarakin sai oppia kansanviisauksia "kantapään kautta". Kotonaan Ripakossa oli tyttöjä keittokursseilla. Lydian veli oli ampunut jäniksen ja siitä piti tehdä ruokaa. Kettääkin (nylkeä) se jänis piti.

"Leikin pihalla Jerlan (Kaihoniemen) Maikin kanssa. Maikin serkut tulivat sen jäniksen kanssa pihalle ja käskivät minua hakemaan Ikka Pekosta (Koskisilta) hännänvedintä. Tietysti lähdin, kun oli niin tärkeästä kapineesta puute.

Minua juoksutettiin talosta taloon. Oli juuri kuulemma viety sinne ja sinne. Lopulta joku sääli pientä juoksijaa ja sanoi, että tytöt ovat narranneet sinua. Vaikka olin pieni, sukat makkaralla juoksin, olin katkera, miksi Maikkia ei käsketty minun mukaani. Itkin koko iltapäivän meidän toistuvassa. Itkuuni olin nukahtanutkin."

Vastalauseet arkkipiispa Sergein puheen johdosta

Lydia Hämäläisen tallentaman aineiston joukosta on löytynyt myös metsäpirttiläisten kansalaiskokouksen vastalause aikeille liittää Wiipurin lääni Venäjään. Protesti on peräisin joko vuodelta 1908 tai 1909. MV

"Metsäpirtin kunnantuomassa wk 20 p:nä pidetyssä kansalaiskokouksessa, jossa oli saapuvilla satakunta joukko kunnan sekä luterilaisia että kreikkalaiskatolisia asukkaita, päätettiin sanomalehdissä lausua julkinen vastalause niitä julkean valheellisia sanoja vastaan, joita arkkipiispa Sergei lausui Kenraalikuvernööri Böckmannille Wiipurin läänin asukkaiden mielialasta Wiipurin läänin yhdistämisestä Venäjään.

Me Wiipurin läänin asukkaat tunnemme, että emme nyt ole äidistä erotettuja orpoja, sillä lapsista alkaenhan olemme tienneet ja mielissämme, rinnassamme tunteneet, että me olemme Suomiäidin lapsia. Orpoja olisimme, kun meidät tästä äidistämme erotettaisiin. Olemmehan me niin tottuneet rakastamaan Suomeen yhdistettyinä ollessamme saamiamme omia suomalaisia lakejamme, olojamme ja laitoksiamme, ettemme niitä hinnasta mistään vaihtaisi muukalaisiin, vaikka niitä kuinka ihaniksi meille kuviteltaisiin, vielä vähemmän, kun täällä aiwan rajalla asuwina niin hywin tunnemme ne olot, joissa Venäjän puolella asuvat weljemme owat, ja jotka olot tietysti meitäkin odottawat, jos Wiipurin lääni, Suomen suurin osa, Suomesta erotettaisiin.

Ääretöntä hämmästyä ja paheksumista onkin meissä herättänyt se, että korkeassa hengellisessä wirassa olewa mies, jolle totuuden pitäisi olla kalleinta kaikista ja kaiken wääräyden ja valheen taas kauhistuksena, niin röyhkeästi wäristelee meidän tunteitamme, meidän mielialaamme, meidän isänmaanrakkauttamme, kuin Arkkipiispa Sergei on tehnyt. Sillä eihän woi olettaakaan, että Arkkipiispa olisi tietämättömyydestä näin tehnyt. Täytyyhän Arkkipiispa Sergein tietää ettemme ole enempää "entisiä" kuin nykyisiäkään "venäläisiä miehiä", waan että olemme aina olleet, olemme nyt ja tahdomme aina olla suomalaisia, waikkakin meidän Suuriruhtinaanamme on Venäjän hallitsija, jonka lupauksiin koko Suomen, siis myöskin Wiipurin läänin oikeuksien pyhänä pitämiseen luotamme.

Kansalaiskokouksen valtuuttamina

K. E. Uino Kirkkoherra
Abram Hatakka Kauppias
J. Tuohioja Puuseppä

Eero Tawio Kansak. opett.
A. Laulajainen Maanwilj.
Aleksi Mp. Tuokko Talollinen

Jaakko Koskiwaara kk. Opettaja"

K. E. Uino oli Metsäpirtin kirkkoherrana vuosina 1904-1910. Hän oli allekirjoittajana yhdessä Vaskelan ortoksiuskoisen Jaakko Koskivaaran kanssa, mutta kirjoitti silti seurakuntansa kirkonkirjoihin luterilaisen kanssa avioituneen ortodoksin nimen perään "venäläinen". MV